

Risk Yönetim Komitesi Özelliklerinin Firma Performansına Etkisi Üzerine BIST'te Bir Araştırma

A Research in BIST on The Effect of Risk Management Committee Features on Firm Performance

Cennet Gürbüz¹, Eda Köse², İsmail Bekci³

Öz

Firmaların kurumsal hedeflerine ulaşması ve başarılı bir finansal performans sergilemeleri kurumsal bir yönetim anlayışını gerektirmektedir. Kurumsal yönetim için Risk Yönetim Komitesi (RMC) oluşturulması ve firmaların risk yönetim ilkelerinin belirlenmesi, güçlü bir risk yönetimi için ilgili süreçlerin ve sistemlerin düzenlenerek izlenmesi önem taşır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, risk yönetim komitesi özelliklerinin firma performansına olan etkilerini belirlemektir. Bu amaçla, BIST100 endeksinde yer alan 48 firmadan oluşan bir örneklem için 2014-2021 yılları arası finansal verileri panel veri yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda risk komitesi cinsiyet dağılımı ve risk yönetim komitesi bağımsız üye oranı ile finansal performans arasında anlamlı ve olumlu yönde bir etkinin olduğu belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan diğer değişkenler; risk yönetim komitesinin büyüklüğü, risk komitesi kompozisyonu, risk yönetim komitesi toplantı sayısı ve risk yönetim komitesi rapor sayısı ile finansal performans arasında herhangi anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Risk Yönetim Komitesi, Finansal Performans, Kurumsal Yönetim.

Abstract

The firms are required to perceive a corporate management approach to achieve corporate goals and successful financial performance. It is essential to establish a Risk Management Committee (RMC) for corporate governance to determine the risk management principles of firms and gain strong risk management regulation and monitoring of the related processes and systems. Therefore, the research aims at revealing the effects of risk management committee features on firm performance. For this purpose, the financial data of a sample of 48 companies in the BIST100 index for the years 2014-2021 were analyzed using the panel data method. As a result of the research, it has been determined that there has been a significant and positive effect between the gender distribution of the risk management committee and the ratio of independent members of the risk management committee and financial performance. The other variables used in the research have indicated an insignificant relationship between the size of the risk management committee, the composition of the risk committee, the number of risk management committee meetings, and the number of risk management committee reports and financial performance.

Keywords: Risk Management Committee, Financial Performance, Corporate Governance

Araştırma Makalesi [Research Paper]

JEL Codes: G32, G34, M49,

Submitted: 13 / 04 / 2022

Accepted: 27 / 09 / 2022

¹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Muhasebe Finansman Öğretmeni, Isparta, Türkiye, cnntgrbz01@gmail.com, Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-0279-3214>

² Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Nevşehir, Türkiye, edakose@nevsehir.edu.tr, Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-9537-3672>.

³ Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Isparta, Türkiye, ismailbekci@sdu.edu.tr, Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-9861-737X>.

Giriş

Firmalar, yaşanabilecek ulusal veya uluslararası finansal krizlerle başa çıkabilmek veya önceden öngörülerde bulunabilmek için çeşitli yöntemlere başvurmak durumunda kalmaktadırlar. Firmalar, çevreleriyle olan etkileşimleri nedeniyle daha fazla riskle karşı karşıya kaldıklarından dolayı yalnızca kendilerini ilgilendiren ekonomik olaylara değil, tüm sosyal, çevresel ve ekonomik olaylara ilişkin oluşabilecek risklere karşı hazırlıklı olmalıdırlar.

Risklere hazırlıksız yakalanan firmaların düşük performanslarla çalışması, yatırım hedeflerini küçültülmesi, ihracatını azaltması, finansal kaynaklara erişimde aksaklıklar yaşaması veya iflas gibi önemli risklerle karşılaşabilmelerine yol açabilir. Artan işsizlik, lojistik ve kur riskleri, kötü yönetilme gibi farklı stratejik ve ekonomik riskler de firmaları tehdit etmektedir. Firma iflaslarının önlenmesi için muhtemel risklerin erken teşhis edilerek, önlemler alınması gerekir.

Artan riskler karşısında kurumsallaşmanın önemi gittikçe artırmakta ve yönetim kurulları bünyesinde farklı komiteler kurularak daha uzman bir yapı oluşturulmaktadır. Kurulan komiteler hem acil önlem gerektiren hem de gelecekte oluşabilecek faktörleri incelemektedir (Kallamu, 2015:2). Risk yönetimi, firmaların risk politikasını ve risk iştahını belirlemek, uygulamak, düzenlemek ve değerlendirmekten sorumlu olan kurumsal yönetimin önemli bir parçasıdır (Chukwujekwu vd., 2020:106). Kurumsal risk yönetimi bir şirketin karşılaşabileceği toplam risklerin yönetimine dair sistematik ve bütünlük bir yaklaşımdır (Dickinson, 2001).

Kurumsal risk yönetimi bir firmanın riskini yönetmeye yönelik bütünsel bir yaklaşımı ifade etmektedir (Gordon vd., 2009). Başarılı bir kurumsal yönetim, bilgi kullanıcıları ve şirket hissedarları tarafından yönetim kurulunun izlenmesine imkân tanıyarak firma kaynaklarının daha etkin kullanılmasını teşvik eder. Risk yönetimi ise firma varlıklarını, kaynaklarını veya kazanma kapasitesini tehdit edebilecek tüm risklerin analizi ve ekonomik kontrolünü ifade eder (Chatterjee ve Bose, 2007:515).

Risk Yönetim Komitesi, şirketin küresel operasyonlarının risk yönetimi politikalarından sorumlu olan ve kuruluşun küresel risk yönetim sisteminin uygulanmasını denetleyen özerk bir yönetim kurulu komitesidir. Risk Yönetim Komitesi, şirketin risk toleransı, risklerin kontrol ve uygulama süreci ile ilgili konularda yönetim kurulunun görevlerini yerine getirmesinde yardımcı olmaktadır. Risk toleransı, bir şirketin kurumsal öncelikleri ve paydaş sorumluluklarına rağmen riskleri ve piyasa uygulamalarında üstlenebilecek ve almaya hazır olunan risk türünü ve miktarını belirtmektedir (Fali vd., 2020:313). Risk yönetim komitesi, riskleri erken teşhis etmek, belirlenen riskler için önceden gerekli tedbirleri almak ve alınan tedbirlerin en doğru şekilde ve zamanda uygulanmasını sağlamakla görevlidir.

Risk Yönetim Komitesi, şirketin kurumsal hedeflerine ulaşmasına ve şirketin bütünlüğü için bir kalkan olarak mali tabloların daha yüksek standartlarda sunulmasını şirketin verimliliğinin artırılmasına katkı sağlar. Risk Yönetim Komitesi, risk yönetiminin ilkelerini, uygulamalarını, prosedürlerini, sistemlerini ve düzenlemelerini gözden geçirme, izleme ve değerlendirme sorumluluğunu yerine getirirken daha güçlü bir risk yönetimi çerçevesi oluşturur. Böylelikle muhtemel risklerin azaltılması hatta bazı risklerden kaçınılması söz konusu olacağından, firma performansının iyileşmesine de katkı sağlayacaktır (Fali vd., 2020:314). Bu nedenle, doğru ve etkin kullanılmayan bir risk yönetimi, kötü firma performansına ve başarısızlığa neden olabilecektir. Risk yönetim komitesi üyelerinin risk yönetimini daha etkin bir şekilde gerçekleştirmelerine imkan sağlayan bilgi, beceri ve uzmanlığa sahip olmaları risk yönetim komitelerinin etkinliğini ifade etmektedir (Jia ve Li, 2022).

Türkiye’de anonim ve limited şirketler için “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (TTK) 378. ve 625.” maddeleri ile riskin erken saptanması ve yönetimi için komite kurulması zorunluluğu getirilmiştir. Bu bağlamda, halka açık şirketler için riskin erken saptanması ve yönetimi için komite kurulması zorunluluğu bulunmaktadır. Araştırma halka açık şirketlerde riskin erken saptanması ve yönetimi için kurulan komitelerin etkinliğini, risklerin önceden belirlenerek gerekli tedbirlerin alınmasında ve uygulanmasında ne kadar başarılı olduklarını, bu etkin yönetimin firma performansına olumlu bir katkı sağlayıp sağlamadığını incelemektedir. Başarılı bir risk yönetimi ile firma performanslarının artmasına neden olun komitelerin sahip oldukları özelliklerden hangilerinin bu başarıda daha anlamlı olduğu belirlenmeye çalışılmaktadır. Risk yönetim komitelerinin risk iştahını oluşmasında ve risk politikalarından belirlenmesinde kurul üyelerinin bağımsızlığı, icracı veya kadın üye bulundurmaları, toplam üye sayısı, toplantı ve rapor sayılarının etkileri ve bu etkilerin firma performansına yansımaları incelenmektedir.

Araştırma, BIST100 endeksinde işlem gören firmaların risk yönetim özelliklerinin finansal performansa etkisini panel veri analizi ile inceleyerek literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Türkiye’de yapılan çalışmaların bir kısmında kurumsal risk yönetiminin kavramsal nitelikte ele alındığı görülmektedir (Aydın vd., 2017; Köse ve Ağdeniz, 2019; Özer ve Erdem, 2022; Kırıl, 2018). Ayrıca içerik analizine yer veren çalışmalara da rastlanılmaktadır (Gacar, 2020). Ulusal çalışmalarda genel olarak risk yönetimi konusuna dair çalışmalar bulunmasına karşın risk yönetim komitesinin özellikleri, etkinliği ve firma performansı ile ilişkisinin incelendiği çalışmalara ilişkin bir boşluk olduğu belirlenmiştir. Araştırma, risk yönetimi ve firma performansına ilişkin özellikle belirlenen boşluğun giderilmesine öncülük ederek Türkiye’de yapılan çalışmalara katkı

sunmaktadır. Araştırma kurumsal risk yönetiminden ziyade özellikle firmaların risk yönetim komitelerine odaklanmakta ve risk yönetim komitesinin büyüklüğünü, kompozisyonunu, cinsiyet dağılımını, bağımsız üye oranını, toplantı ve rapor sayısı panel veri analizi ile inceleyerek gelecek çalışmalar için ampirik sonuçlar ortaya koymaktadır.

1. Literatür Taraması

Literatürde risk yönetim konusunda yapılan çalışmaların bir kısmı, risk yönetim komitesi özelliklerinin finansal performansa olan etkilerin belirlenmesi için yapılmıştır. Yapılan çalışmaların önemli bir kısmının risk yönetiminin daha ön planda olduğu mali sektörler için yapıldığı görülmektedir. Ayrıca, mali sektörde gerçekleşecek finansal başarısızlıkların küresel krizleri tetikleyebilecek nitelikte olması nedeniyle çalışmaların mali sektörler için yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak, yaşanan ekonomik gelişmeler tüm firmalar açısından risk yönetimini kaçınılmaz kılmaktadır. Bu doğrultuda Risk yönetimi konusunda yapılan çalışmalar aşağıdaki gibi sıralanabilir.

Tahir ve Razali (2011), kurumsal risk yönetimi ve firma değeri arasındaki ilişkiyi Malezya'da halka açık şirketler üzerinde inceledikleri çalışmada firma değeri olarak Tobin's Q değeri ile inceleme yapmışlardır. Çalışmada firma değeri ile kurumsal risk yönetimi arasında pozitif ilişki olduğuna dair anlamlı sonuçlar ortaya konmaktadır.

Önder ve Ergin (2012), İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören firmaların finansal performansları ile kurumsal yönetim puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek için 2007-2013 yılları arasında kurumsal yönetim endeksinde yer alan firma verileri ile çalışmıştır. Çalışma sonuçları firmaların kurumsal yönetim puanlarının finansal performans açısından istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Ayrıca yüksek yatırımcı puanına sahip firmalar için daha yüksek finansal performans olduğu görülmektedir.

Tao ve Hutchinson (2013) çalışması Avustralya'nın finansal firmalarının finansal kriz dönemlerinde (2006-2008), risk davranışlarının yönetilmesini ve risk komitelerinin rolünü araştırmaktadır. Yapılan ampirik çalışmada risk ve ücret komitelerinin bileşiminin risk ve firma performansı ile pozitif ilişkili olduğu ortaya konmaktadır.

Ahmad, Ng ve McManus (2014) çalışması Avustralya Menkul Kıymetler Borsası (ASX) 300'de listelenen şirketlerin kurumsal risk yönetimi uygulamalarını araştırmaktadır. Çalışma sonuçları ankete katılan firmaların kurumsal risk yönetimini kurumsal stratejik süreçlere yerleştirerek ve kapsamlı bir şekilde uyguladıklarını göstermektedir.

Kallamu (2015), risk yönetim komitesi özelliklerinin firma performansına etkilerini araştırmak için yapılan çalışmada 2007-2011 yıllarına ilişkin Malezya borsasında işlem gören 37 finans şirketi incelenmektedir. Sonuçlar, çoğunluğu bağımsız yöneticilerden oluşan bir komitenin firma piyasa değerlemesini olumlu yönde geliştirdiğini ancak aktif karlılığı olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir.

Aydın, Yanık ve Akdoğan (2017) çalışması 2015- 2016 yıllarında BİST100 endeksinde dahil olan üretim işletmelerinin faaliyet raporlarında açıkladıkları risk tanımları, risk yönetim politikaları ve risk komitesi hakkında bilgi vermek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda işletmelerin en çok döviz kuru riski ve faiz oranı riski tanımlamaları yaptıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, finansal risk dışındaki diğer riskler için herhangi bir tutar açıklaması yapılmadığı ve risklerden korunmak için türev araçların kullanıma yönelik açıklamalar yapıldığı tespit edilmiştir.

Erdoğan ve Coşkun Erdoğan (2017), Türkiye'de kurumsal yönetim ve alt-kategori skorlarının firmaların finansal performansları üzerindeki etkisini incelemektedir. Çalışma 2007-2013 yılları arasında BİST100 endeksinde ve kurumsal yönetim endeksinde yer alan firmalarla oluşturulan örneklem üzerinden tüm veri seti ve finansal olmayan firmalardan oluşan iki ayrı veri seti ile yapılmıştır. Her iki veri seti için, kurumsal yönetim notları için anlamlı bir etkisi tespit edilememiştir. Ancak, Daha yüksek paydaş notuna bulunan firmalar daha iyi finansal performans gösterdiği belirtilmiştir.

Gacar (2017), Borsa İstanbul'da 2015 yılında yer alan işletmelerde riskin erken saptanması komiteleri ile ilgili olarak içerik analizi yaparak mevcut şirketler arasında riskin erken saptanması ve yönetimi komitesine sahip olan olmayan şirket sayılarını belirlemektedir. Çalışma sonunda riskin erken saptanması ve yönetimi komitesine ilişkin toplantı sayısını faaliyet raporlarında açıklayan ve kurumsal risk yönetim sistemine sahip işletme sayıları verilmiştir.

Abdullah, Janor, Hamid ve Yatim (2017), Malezya'daki teknoloji firmalarında kurumsal risk yönetimi ile firma performansı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında 2004-2012 yıllarına ait verilerle panel veri analizi kullanılmıştır. Sonuçlar kurumsal risk yönetim uygulamalarının bir sonraki yıl firma değerini negatif yönde etkilediğini göstermektedir. Çalışma özellikle sürekli yenilik ve değişen bir sektör olarak teknoloji firmalarını ele almakta ve bulgular kurumsal risk yönetim etkilerinin hemen gerçekleşmediğini desteklemektedir.

Florio ve Leoni (2017) çalışması İtalyan borsasında işlem gören firmaların performansı ile kurumsal risk yönetimi sistemlerinin bir ilişkisi olup olmadığı incelemektedir. Sonuçlar yüksek düzeyde kurumsal risk yönetimi sergileyen firmaların finansal performans ve piyasa değerlendirmesi açısından daha yüksek performans sergilediklerini ortaya koymaktadır.

Kakanda, Salim ve Chandren (2018), Nijerya borsasında işlem gören finansal hizmet firmalarının piyasa performansı ile risk yönetimi komitesi özelliklerinin etkisini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, risk yönetim komitesi kompozisyonu ve risk yönetim komitesi toplantılarının firma performansı üzerinde pozitif etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte risk yönetim komitesi büyüklüğünün firma performansı üzerinde önemli fakat negatif bir etkiye sahip olduğu ortaya konulmuştur.

Abubakar, Ado, Mohamed ve Mustapha (2018), Nijerya'da borsada işlem gören bankaların finansal performansı üzerindeki risk yönetim komitesi niteliklerinin ve yönetim kurulu finansal bilgisinin etkisini araştırmışlardır. Nijerya borsasında işlem gören on dört (14) bankanın 2014-2016 yılları için oluşturulan verileri ile yapılan panel veri tahminleri risk yönetim komitesinin bağımsızlığı ve yönetim kurulunun finansal bilgiye hâkim olmasının, aktif kârlılığını negatif yönlü olarak etkilediği ortaya konulmuştur. Risk yönetim komitesinin büyüklüğü ile aktif karlılık arasında ise pozitif ve önemsiz bir ilişki belirlenmiştir.

Elamer ve Benyazid (2018) firma bünyesinde ayrı risk komitesi oluşturulmasının finansal performanslara etkisini inceledikleri çalışmada 2010-2014 dönemine ilişkin FTSE100 endeksinde yer alan finans kuruluşlarına ait verilerle panel veri analizi kullanılmıştır. Sonuçlar, risk komitesinin varlığının, büyüklüğünün, bağımsızlığının ve toplantı sıklığının finansal performansları negatif yönlü olarak etkilediğini ortaya koymaktadır. Ortaya konan sonuçlar güçlü bir risk yönetimi oluşturulmasının, finansal performansları olumlu yönde etkileyebilecek aşırı risk alma davranışlara yönelimleri kısıtlayacağına dair görüşleri desteklemektedir.

Chukwujekwu, Theresa ve Vincent (2020), Nijerya'daki bankaların risk yönetim komitesi özelliklerinin finansal performans üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. 2009-2018 yılları için oluşturulan örneklem ile yapılan analiz sonuçları, risk yönetim komitesi büyüklüğü ve kompozisyonunun bankaların finansal performansı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını, komitenin cinsiyet çeşitliliğinin ise istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Malik, Zaman ve Buckby (2020), Birleşik Krallık'ta FTSE350 listesinde yer alan firmalara ilişkin 2012-2015 yıllarına ait oluşturulan örneklem seti ile kurumsal risk yönetiminin firma performansına etkisini incelemişlerdir. Kurumsal Risk Yönetiminin, firma performansını önemli ölçüde olumlu etkilediği görülmüştür. Ayrıca, yönetim kurulu bünyesinde güçlü bir risk komitesinin kurulmasının firma performansına olan etkiyi artırdığı tespit edilmiştir.

Fali, Philomena, Ibrahim ve Amos (2020), Nijerya'daki borsada işlem gören 27 sigorta şirketinin 2012-2018 yılları arasında risk yönetim komitesi özellikleri ile finansal performans arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmada, risk yönetim komitesinin büyüklüğü, bağımsızlığı ve uzmanlığının etkilerini değerlendirmek için panel veri analizini kullanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre risk yönetimi komitesi uzmanlığının finansal performans üzerinde negatif ve anlamlı etkisi belirlenmiştir. Ayrıca risk yönetimi komitesinin büyüklüğü ve bağımsızlığı ile finansal performans arasında anlamlı bir ilişkiye dair anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.

González, Santomil, ve Herrera (2020), İspanyol borsasında işlem gören finansal olmayan firmalardan oluşan bir örneklem ile 2012-2015 yıllarına ilişkin kurumsal risk yönetiminin risk ve performansa etkileri incelenmektedir. Sonuçlar kurumsal risk yönetiminin benimsenmesinin İspanyol firmaların performanslarında bir değişiklik ile ilişkili olmadığını ortaya koymaktadır. Firma performans göstergesi olarak özsermaye karlılığı, varlık karlılığı ve Tobin'in Q ile ölçülen performans değişkenleri kullanılmıştır. Ayrıca bulgular kurumsal risk yönetiminin iflas ihtimalini de azaltmadığını göstermektedir.

Jia ve Bradbury (2020) çalışması risk yönetim komitesi ve firma performansı arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Çalışmada 2007-2014 yıllarına ilişkin Avustralya borsasında işlem gören 368 firmadan oluşan bir örneklem ile risk yönetim komitesinin gönüllü olarak benimseneyen firmaların diğer firmalara göre daha iyi performanslar sergilediği ortaya konmaktadır. Ayrıca çalışmadan en iyi risk yönetim komitesi özelliği olarak risk yönetim komitesinin insan sermayesi olduğunu göstermektedir. risk yönetim komitesinin insan sermayesini oluşturan bu özellikler; risk yönetimi komite başkanının bağımsızlığı, risk yönetim komitesi üyelerinin bağımsızlığı, risk yönetim komitesi büyüklüğü ve risk yönetim komitesi insan sermayesi şeklinde sıralanmaktadır.

Bourib ve Boudiab (2021), Malezya borsasında işlem gören finansal olmayan şirketlerin Risk Yönetim Komitesi'nin özellikleri ile finansal performansı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma için 2016-2018 yılları için 1.728 firma yılı gözlemi kullanılarak çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar, risk yönetim komitesi büyüklüğü ve eğitim alanlarının finansal performansı ile pozitif ve anlamlı ilişki düzeyi ifade etmiştir. Risk yönetim komitesi ile cinsiyet çeşitliliği arasından anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Ayrıca, risk yönetim komitelerine ilişkin toplantı ve kurumsal yönetim komitesinden ayrı bir risk yönetim komitesinin oluşturulmasının ise olumsuz etkisinin olduğu ortaya konulmuştur.

Malik, Nowland ve Buckby (2021), firma yönetimleri tarafından risk yönetim kurullarının benimsenmesinin firmaların finansal kısıtlama risklerini azaltma ve sermaye erişimlerinin iyileştirilmesine katkı sunma ihtimali incelenmiştir. 2005-2017 yılları arasında ABD'de borsaya kayıtlı firmalardan oluşturulan bir örneklem kullanılarak, risk yönetim kurullarının gönüllü olarak benimsenmesinin finansal kısıtlama riskini önemli ölçüde azalttığı sonuç olarak ortaya konulmuştur. Risk yönetim

komitesinin büyüklük, finansal uzmanlar ve kadın yöneticiler gibi özelliklerinin finansal kısıtlama riskiyle negatif ilişkili olduğu gösterilmiş ve bilgi asimetrisi kapsamında risk yönetim komitesinin finansal kısıtlama riski üzerindeki önemli etkileri de belirtilmiştir.

Villiers, Jia ve Li (2022), risk yönetim komitelerinin firmaların çevresel performanslarına etkisini inceledikleri çalışmada 2007-2015 yıllarına ilişkin oluşturulan örnekleme 1466 firma yılı gözlemi kullanılmaktadır. Çalışmada risk yönetim komitelerinin için yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri ve risk komitesindeki görev süreleri, deneyimleri ve nitelikleri ile çevresel performanslar incelenmektedir. Sonuçlar çevresel performans gibi finansal olmayan konuların da risk yönetim komitelerinin faydalarına işaret etmektedir. Ayrıca risk yönetim kurullarının risk değerlendirmesine ilgi gösteren yatırımcılar, borç verenler ve denetçilerin de ilgisini çektiğini göstermektedir.

2. Metodoloji

2.1. Araştırmanın Amacı

Risk yönetim kurullarının doğru bir şekilde oluşturularak kullanılması, finansal performanstaki başarısızlıkların önceden öngörülerek önlenmesi noktasında katkı sağlaması beklenmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, BIST100 endeksinde işlem gören firmaların risk yönetim özelliklerinin finansal performansa etkisini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda yapılan araştırma sonuçlarının, özellikle Türkiye’de risk yönetimi ve firma performansına ilişkin yapılan çalışmalara katkı sunması beklenmektedir.

Araştırma etkin bir risk yönetim komitesinin varlığının finansal performansı artıracağını varsaymaktadır. Risklerin önceden tahmin edilip gerekli önlemlerin alınmasını sağlayacak etkin ve disiplinli bir çalışma yapısına sahip komiteler buldukları firmaların daha fazla karlılık hedeflerine ulaşmalarında olumlu katkı sağlayacaktır. Bu varsayımdan hareketle risk yönetim komitelerine ilişkin bazı özelliklerin komitelerin daha etkin olmasında ve dolayısıyla firma performansının artmasında etkili olduğunu varsayarak araştırma hipotezleri ve modelleri oluşturulmuştur.

2.2. Araştırmada Kullanılan Hipotezler

Risk yönetim komitesi özelliklerinin finansal performansa etkisini belirlemek amacı ile literatürdeki çalışmalar da dikkate alınarak oluşturulacak modelde test edilmek üzere belirlenen hipotezler şu şekildedir.

H₁: Risk Yönetim Komitesinin Büyüklüğü (RMCS), BIST100’de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

H₂: Risk Yönetim Komitesi Kompozisyonu (RMCC), BIST100’de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

H₃: Risk Yönetim Komitesindeki Cinsiyet Dağılımı (RMCG), BIST100’de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

H₄: Risk Yönetim Komitesi Bağımsız Üye oranı (RMIM), BIST100’de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

H₅: Risk Yönetim Komitesi Toplantı Sayısı (RMMN), BIST100’de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

H₆: Risk Yönetim Komitesi Rapor Sayısı (RMRN), BIST100’de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda, risk yönetim komitesi özelliklerinin firma performansına olan etkilerini belirlenmesi için oluşturulan model ve hipotezler için hem zaman boyutunu hem de yatay kesit boyutunu dikkate alan panel veri analizi kullanılmıştır. Sabit ve tesadüfi etki modelleri arasında en iyi seçimin yapılarak yorumlanması amacıyla da Hausman testi kullanılmıştır.

2.3. Araştırma Örnekleme ve Modeli

Araştırmada, Borsa İstanbul’da işlem gören ve 2021 yılında BIST100 endeksinde yer alan kırk sekiz firma verisi kullanılmaktadır. Örnekleme seçiminde yargısal örnekleme tekniği uygulanarak 2014-2021 yıllarına ilişkin bir veri seti oluşturulmuştur. Veri seti oluşturulurken 2014 yılından itibaren kesintisiz işlem gören ve risk yönetim komitesi ile ilgili verilerine ulaşılabilen firmalar dikkate alınmıştır. Verilerine ulaşılamayan firmalar, holding ve mali kuruluşlar analizde kapsam dışı tutulmuştur. Sonuç olarak modele ilişkin risk yönetim komitesi ile ilgili değişkenlere ilişkin eksik verisi olmayan kırk sekiz firma ile bir örnekleme oluşturularak kullanılmıştır.

Oluşturulan örnekleme için uygulanacak model, araştırma amacına uygun olarak belirlenmiş olup aşağıdaki gösterilmiştir.

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 RMCS_{it} + \beta_2 RMCC_{it} + \beta_3 RMCG_{it} + \beta_4 RMIM_{it} + \beta_5 RMMN_{it} + \beta_6 RMRN_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 SIZE_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

Oluşturulan modelde kullanılan değişkenler, bu konudaki benzer çalışmalar; Kallamu (2015), Kakanda, vd. (2018), Abubakar, vd. (2018), Chukwujekwu, vd. (2020), Malik, vd. (2020), Fali, vd. (2020), Bourib ve Boudiab (2021) ve Malik, vd. (2021) dikkate alınarak belirlenmiştir. Ayrıca, yukarıdaki çalışmalarda kullanılan değişkenlere ilave olarak risk yönetim komitesi toplantı sayıları ve toplantı kararlarının yönetim kuruluna sunulduğu rapor sayıları da araştırmamızda dikkate alınmıştır. Modelde kullanılan değişkenlere ait tanımlamalar aşağıdaki gibidir.

RMCS = Risk Yönetim Komitesi Büyüklüğü, (Risk Management Committee Size)

RMCC = Risk Yönetim Komitesi Kompozisyonu, (Risk Management Committee Composition) (İcracı olan üyelerin toplam üyelere oranı)

RMCG = Risk Yönetim Komitesi Cinsiyet Dağılımı, (Risk Management Committee Gender Distribution) (Kadın üye varsa 1, yoksa 0 olan kukla değişkeni)

RMIM = Risk Yönetim Komitesi Bağımsız Üye Oranı (Risk Management Committee Independent Member Ratio) (Bağımsız üyelerin toplam üyelere oranı)

RMMN = Risk Yönetim Komitesi Toplantı Sayısı (Number Of Risk Management Committee Meetings)

RMRN = Risk Yönetim Komitesi Rapor Sayısı (Number Of Risk Management Committee Reports)

LEV = Finansal Kaldıraç (Toplam Borçlar/Özkaynak)

SIZE = Firma Büyüklüğü (Toplam Varlıkların Logaritması)

Araştırmada, aktif karlılık (ROA) bağımlı değişkeni iken, risk yönetim komitesi büyüklüğü, risk yönetim komitesi kompozisyonu, risk yönetim komitesi cinsiyet dağılımı, risk yönetim komitesi bağımsız üye oranı, risk yönetim komitesi toplantı sayısı, risk yönetim komitesi rapor sayısı ise bağımsız değişkenler olarak belirlenmiştir. Finansal kaldıraç ve firma büyüklüğü kontrol değişkenleri olarak modele ilave edilmiştir.

3. Bulgular

Risk yönetim komitesi özellikleri ile finansal performans arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan panel veri analizine ilişkin elde edilen bulgular şu şekildedir.

Araştırmanın bulguları için öncelikli olarak değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler incelenmiştir. 2014-2021 yılları için oluşturulan veri setinden analiz için oluşturulan model değişkenlerine ait tanımlayıcı istatistik bilgileri aşağıda yer alan Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Mean	Std. Sapma	Min.	Maks.
ROA	0,0613588	0,0789549	-0,2106903	0,596404
RMCS	2,4166670	0,6285906	1	5
RMCC	93,5130200	14,6674100	33	100
RMCG	0,2526042	0,4350727	0	1
RMIM	0,6326389	0,2674371	0	1
RMMN	5,5677080	1,4272980	1	12
RMRN	5,5416670	1,6677980	0	12
LEV	9,6596800	0,7021730	7,6905720	11,548640
SIZE	11,1253900	217,1176000	-4,0141160	4254,661000

Tablo 1'de 384 gözlemden elde edilen istatistik bilgileri sunulmakta olup BIST 100 endeksinde yer alan firmaların %6 aktif karlılık oranına sahip olduğu görülmektedir. Bundan dolayı aktif karlılığı %6'nın altında kalan firmaların düşük performans sergilediği kabul edilebilir. Örneklem kapsamında yer alan firmaların ortalama risk komite üye sayısı yaklaşık 3 (RMCS ortalaması 2,416667), en az üye sayısı 1 iken, en fazla komite sayısının ise 5 olduğu görülmektedir. Risk yönetim komitelerinde icracı görevi bulunmayan üyelerin 93,51302 gibi yüksek bir oranda olduğu, risk yönetim komitesinde yer alan üyelerin genellikle icracı olmayan üyelerden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca, risk yönetim komitelerinde kadın üye bulunma oranının yaklaşık %25 civarında bir ortalamaya sahip olduğu, risk yönetim komitelerinin bağımsız üyelerinin toplam üye sayısına ilişkin ortalamasının ise %63 civarında olduğu görülmektedir. Bununla birlikte risk yönetim

komitelerinin toplantı sayılarına ilişkin yaklaşık 5,56, sunulan rapor sayılarına ilişkin ise 5,54 civarında anlam ifade ettiği belirlenmiştir.

Araştırmada normallik dağılımını belirlemek amacıyla uygulanan Skewness ve Kurtosis Tapılan test sonuçları aşağıdaki Tablo 2 ile gösterilmektedir.

Tablo 2. Skewness ve Kurtosis Normallik Testleri

Değişkenler	Obs	Pr(Skewness)	Pr(Kurtosis)	Adj chi2(2)	Prob>chi2
ROA	384	0,0000	0,0000		0,0000*
RMCS	384	0,0000	0,0131	51,44	0,0000*
RMCC	384	0,0000	0,0000		0,0000*
RMCG	384	0,0000	0,0000	58,81	0,0000*
RMIM	384	0,0215	0,0000		0,0000*
RMMN	384	0,0000	0,0000	73,47	0,0000*
RMRN	384	0,0000	0,0000	69,89	0,0000*
LEV	384	0,0563	0,2214	5,15	0,0762***
SIZE	384	0,0000	0,0000		0,0000*

Not: *, ** ve *** işaretleri sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Yukarıdaki normallik tablosu, aktif kârlılık (ROA), risk yönetim komitesi büyüklüğü (RMCS), risk yönetim komitesi kompozisyonu (RMCC), risk yönetimi komitesi cinsiyet çeşitliliği (RMCG), risk yönetim komitesi bağımsız üye oranı (RMIM), risk yönetim komitesi toplantı sayısı (RMMN), risk yönetim komitesi rapor sayısı (RMRN) ve firma büyüklüğü (SIZE) değişkenlerinin %1 anlam düzeyinde normal dağıldığını göstermektedir. Yalnızca finansal kaldıraç (LEV) değişkeninin %10 anlam düzeyinde normal dağıldığı görülmektedir.

Değişkenlere ait korelasyon sonuçları aşağıdaki Tablo 3 ile gösterilmektedir.

Tablo 3. Korelasyon sonuçları

	ROA	RMCS	RMCC	RMCG	RMIM	RMMN	RMRN	LEV	SIZE
ROA	1,0000								
RMCS	0,0146	1,0000							
RMCC	0,0779	-0,2269	1,0000						
RMCG	0,2006	0,0819	-0,1775	1,0000					
RMIM	0,0418	-0,4052	0,1656	-0,1728	1,0000				
RMMN	0,0828	-0,0635	0,0874	0,0418	0,0697	1,0000			
RMRN	0,0465	-0,0764	-0,0117	0,0304	0,0532	0,6679	1,0000		
LEV	-0,0970	-0,0265	0,1076	-0,1109	-0,1149	0,0513	0,1338	1,0000	
SIZE	0,0454	-0,0340	0,0226	-0,0296	-0,0254	0,0155	0,0447	0,0545	1,0000

Yukarıdaki korelasyon tablosu, aslında tüm değişkenlerin birbirleriyle güçlü bir ilişki içinde olmadığını göstermektedir. Aktif kârlılığıyla en yüksek ilişki düzeyinin risk yönetim komitesi cinsiyet çeşitliliği (RMCG) arasında ve yalnızca %20 düzeyinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, diğer değişkenler ile %10 düzeyinin altında çok zayıf bir ilişki düzeyi tespit edilmiştir. Tüm değişkenler arasında en yüksek ilişki düzeyinin ise risk yönetim komitesi büyüklüğü (RMCS) ile risk yönetim komitesi bağımsız üye oranı (RMIM) arasında ve %40 düzeyinde olduğu görülmektedir.

Aşağıdaki Tablo 4'te Çoklu Doğrusallık Testi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 4. Multicollinearity (Çoklu Doğrusallık) Test

Değişkenler	VIF	1/VIF
RMCS	1,25	0,802264
RMCC	1,12	0,892128
RMCG	1,08	0,928366
RMIM	1,27	0,787053
RMMN	1,85	0,540559
RMRN	1,87	0,533689
LEV	1,01	0,992001
SIZE	1,08	0,928890
Mean VIF	1,32	

Yapılan çoklu doğrusallık testi sonucunda ortalama VIF değeri 1,64 olarak hesaplanmıştır. Bulunan VIF değerinin kabul edilebilir kıyaslama noktası olan 10'dan daha az olması nedeniyle bağımsız değişkenlerin yüksek düzeyde korelasyon göstermediğini söylemek mümkündür.

Kurulan regresyon modeli için hangi panel veri regresyon yönteminin tahminleme için kullanılacağını belirlemek amacıyla Breusch Pagan testi, F testi ve Hausman testi yapılmıştır. Yapılan panel regresyon sonuçları aşağıdaki Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Panel Regresyon

Değişkenler	Fixed Effect		Random Effect	
	Coef	P-value	Coef	P-value
RMCS	-0,0057677	0,560	-0,0018036	0,833
RMCC	0,0004093	0,258	0,0004351	0,177
RMCG	0,0156666	0,153	0,0241724	0,016**
RMIM	0,0376726	0,099	0,0334578	0,090***
RMMN	-0,0004701	0,893	0,000621	0,853
RMRN	0,0022783	0,463	0,0018661	0,531
LEV	1,33e-06	0,926	4,84e-06	0,314
SIZE	0,0243465	0,025**	0,0083936	0,733
R-squared	0,0061		0,0209	
F-istatistik	7,83		0,0000*	
Hausman Test	12,61		0,1260	
Breusch and Pagan Testi	246,05		0,0000	
Not: *, ** ve *** işaretleri sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.				

Yukarıdaki tabloda yer alan sonuçlar, yapılan F-istatistik ve Breusch Pagan testlerine ilişkin sonuçlar sabit ve tesadüfi etkiler modelleri arasında seçim yapılması ve bunun için Hausman Testine başvurulması gerektiğini göstermektedir. Sabit ve tesadüfi etkiler modelleri arasında seçim yapmak için kullanılan Hausman Testine ilişkin sonuçlar tesadüfi etkiler modeline ait tahminlerin daha anlamlı olduğunu göstermektedir. Tesadüfi etkiler modeline ilişkin R² değeri ise %2 olarak belirlenmiştir.

Tesadüfi etkiler modeline ilişkin sonuçların anlamlılığına göre hipotezlerin değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir.

H₁: Risk Yönetim Komitesinin Büyüklüğü (RMCS), BIST100'de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

Tablo 5, risk komitesi büyüklüğünün (RMCS) -0,0018036 katsayısına ve 0.83'lük p-value değerine sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, risk komitesi büyüklüğünün Türkiye'deki BIST100'de yer alan firmaların aktif kârlılığı (ROA) üzerinde negatif ancak anlamlı bir etkisi olmadığı anlamına gelmektedir. Araştırma sonucu, risk komitesi boyutunun firmaların aktif kârlılığı üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisinin olmadığını gösteren Fali vd. (2020) ile uyumludur. Bu bağlamda risk yönetim komitesinin büyüklüğü (RMCS) ile aktif kârlılığı arasındaki negatif yönlü ancak anlamlı olmadığı belirlenen ilişki düzeyinden dolayı **H₁ hipotezi reddedilmiştir.**

H₂: Risk Yönetim Komitesi Kompozisyonu (RMCC), BIST100'de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

Tablo 5'te risk yönetim komitesi kompozisyonu (RMCC) 0,0004351 katsayısı ve 0,177'lik bir p-value değerine sahip olup pozitif ancak anlamlı olmayan bir sonuç yer almaktadır. Risk yönetim komitesi kompozisyonu (RMCC) ve aktif kârlılığı arasında pozitif yönlü ancak anlamlı olmayan bir ilişki belirlendiği için **H₂ hipotezi reddedilmiştir.** Araştırma sonucu, risk yönetim komitesi büyüklüğü ve kompozisyonu ile finansal performans arasında anlamlı bir etkinin olmadığını gösteren Chukwujekwu vd. (2020) çalışma sonuçları ile uyumludur.

H₃: Risk Yönetim Komitesindeki Cinsiyet Dağılımı (RMCG), BIST100'de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

Risk yönetim komitesi cinsiyet dağılımı (RMCG) ile firmaların aktif kârlılığı arasında %5 düzeyinde anlamlı kabul edilen bir ilişki düzeyi belirlenmiştir. Tablodaki RMCG sonucu, Risk Yönetim Komitesi Cinsiyet Dağılımının 0,0230258 katsayısına ve 0,016'lık p-value değerine sahip olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu sonuç risk yönetim komitesinde kadın üye bulundurulmasının aktif kârlılığı pozitif yönde etkilediğine dair anlamlı sonuç ortaya koyduğundan dolayı **H₃ hipotezi kabul edilmiştir.** Sonuç kadın üye bulunduran risk komitelerinde oluşan cinsiyet çeşitliliğinin aktif kârlılığı pozitif yönde anlamlı bir şekilde etkilediğini gösteren Chukwujekwu vd. (2020) çalışma sonuçları ile uyumludur.

H₄: Risk Yönetim Komitesi Bağımsız Üye Oranı (RMIM), BIST100'de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

Tablo 5, risk yönetim komitesi bağımsız üye oranı (RMIM) ve aktif kârlılık arasında %10 düzeyinde anlamlı kabul edilen bir ilişki düzeyini göstermektedir. Risk yönetim komitesi bağımsız üye oranının 0,0334578 katsayısı ve 0,090 oranında p-value değerine sahip olması aktif kârlılığı üzerinde pozitif yönde etkiye sahip olduğunu gösterdiğinden **H₄ hipotezi kabul edilmiştir.**

H₅: Risk Yönetim Komitesi Toplantı Sayısı (RMMN), BIST100'de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

Risk yönetim komitesi toplantı sayısı (RMMN) ve aktif kârlılık arasında pozitif yönlü ancak anlamlı olmayan bir ilişki seviyesi belirlendiğinden **H₅ hipotezi reddedilmiştir.** Araştırma sonucu, risk yönetim komitesi toplantılarının firma performansı üzerinde pozitif etkili olduğunu belirten Kakanda vd. (2018) çalışmasının aksine, risk yönetim komitesi toplantılarının firma performansına herhangi bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir.

H₆: Risk Yönetim Komitesi Rapor Sayısı (RMRN), BIST100'de yer alan firmaların aktif kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

Risk yönetim komitesi rapor sayısı (RMRN), 0,0018661 katsayısı ve 0,531 oranında p-value değerine sahip olması pozitif ancak anlamlı olmayan bir sonuç ortaya koymaktadır. Risk yönetim komitesi rapor sayısı (RMRN) ile BIST100'de yer alan firmaların aktif kârlılığı arasında pozitif ancak anlamlı olmayan bir ilişki düzeyi belirlendiğinden dolayı **H₆ hipotezi reddedilmiştir.**

Sonuç ve Değerlendirme

Risk yönetim komitesinin özellikleri ile firmaların aktif kârlılıkları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacı ile yapılan bu araştırma sonuçları, risk yönetim komitesine kadın üyelerin ve bağımsız üyelerin katılım sağlamanın firma performanslarına daha isabetli katkı sağladıklarını göstermektedir. Araştırma kapsamında risk yönetim komitesinin özellikleri olarak kullanılan altı adet değişkenden yalnızca risk komitesi cinsiyet dağılımı ve risk yönetim komitesi bağımsız üye oranının aktif kârlılığı açısından etkili olduğu ortaya konulmaktadır. Risk yönetim komitesi cinsiyet dağılımının 0,0230258 oranında ve risk yönetim komitesi bağımsız üye oranının ise 0,0334578 oranında aktif kârlılıkları olumlu yönde etkilemektedir. Kadın üyelerin iş yaşamında daha özverili, kararlı ve çalışkan olması nedeniyle risk yönetim komitelerinde kadın üyelerin bulundurulmasının hem komite çalışmalarını hem de finansal performans sonuçlarına olumlu yönde katkı sağlanması söz konusudur (Chukwujekwu vd., 2020; Zemzem ve Kacem, 2014). Bu nedenle sonuçlarımız risk yönetim komitelerinde kadın üyelerinin yer alması ile oluşturulacak cinsiyet dağılımının önemli olduğunu göstermektedir. Ayrıca güçlü bir yönetim komitesi ve kurumsal verimliliğin artırılmasında önemli bir etken olan uzman, akademisyen veya yönetim dışından bağımsız üyelerin risk yönetim komitelerinde yer alması ile daha kurumsal bir risk kontrolü gerçekleştirilebilir (Fali vd., 2020). Bu kapsamda risk yönetim komitesi bağımsız üye oranının yüksek olması da finansal performans açısından önemli bir etken olduğu belirtilebilir.

Araştırma, literatür çalışmalarında da yer alan, benzer konularda kullanılan risk yönetim komitesinin özelliklerinden risk komitesinin büyüklüğü, risk komitesinin kompozisyonu, risk komitesi cinsiyet çeşitliliği değişkenlerini incelemektedir. Ayrıca, araştırmada diğer çalışmalardan farklı olarak *risk komitesinin bağımsız üyelerinin oranı* ile *risk komitesinin toplantı ve rapor sayıları* da modele dahil edilerek incelenmektedir. Risk komitesinde cinsiyet çeşitliliği ile finansal performans arasında belirlenen anlamlı etki literatür çalışmaları ile uyumlu sonuçlar ortaya koymaktadır. Ayrıca, komitedeki bağımsız üye oranı ile finansal performans arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Fakat risk yönetim komitelerinin büyüklükleri, kompozisyonu, toplantı sayıları ve yönetim kuruluna sunulan rapor sayılarına ilişkin anlamlı bir ilişki düzeyi belirlenmemiştir. Risk yönetim komitelerinin büyüklüğü, komitede yer alan icracı olmayan üyelerinin oranları, yapılan toplantı sayıları veya çalışmaları ilişkin yönetim kurullarına sunulan rapor sayılarının önemli bir etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Risk yönetim komitelerinin büyüklüğü ve toplantı veya karar sayılarından ziyade daha etkin bir şekilde risklerin yönetilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Daha etkin ve uzman bir şekilde bağımsız kararlara alabilme kabiliyetine sahip bir risk yönetim komitesinin oluşturulmasının öncelikli olduğu belirlenmektedir. Sık sık toplanan veya daha fazla üye bulunduran bir risk yönetim kurulu oluşturulmasından ziyade riskleri zamanında görebilen ve gerekli tedbirleri doğru bir şekilde alabilen bir risk yönetim ekibi oluşturulması önem arz etmektedir. Sonuçlar, risk komitesinin varlığının, büyüklüğünün, toplantı ve rapor sıklığının yerine doğru risk alma davranışları sergileyecek sorumluluğu sahip bayan veya bağımsız üyelere sahip etkin bir risk yönetim komitesinin varlığını desteklemektedir.

Firma performansları açısından firma yönetimlerinin daha büyük bir risk komitesi oluşturmak veya sık sık toplantı ve raporlamaya yönelik bir risk yönetim ekibi oluşturmaktan ziyade gelecek öngörülerini yüksek, yönetimden bağımsız hareket

edebilme yeterliğine sahip, işini daha ciddiye alıp riskleri önceden tespit edebilecek bir ekip kurmaya yönelmeleri önerilir. Araştırmanın risk yönetimi ve risk yönetim komitelerinin oluşturulmasının ve bilgi kullanıcıları açısından önemini ortaya koymak açısından sonraki çalışmalara katkı sunması beklenmektedir. Risk yönetiminin kritik olduğu sektörler ve ek değişkenler ile konunun geliştirebileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Abdullah, M.H.S.B, Janor, H., Hamid, A.M. ve Yatim, P. (2017). The effect of enterprise risk management on firm value: evidence from Malaysian technology firms. *Jurnal Pengurusan*, 49, 1-15.
- Abubakar, A. H., Ado, A. B., Mohamed, M. I., ve Mustapha, U. A. (2018). The effect of risk management committee attributes and board financial knowledge on the financial performance of listed banks in Nigeria. *American International Journal of Business Management (AIJBM)*, 1(5), 7-13.
- Ahmad, S., Ng, C., ve McManus L.A. (2014). Enterprise risk management (ERM) implementation: some empirical evidence from large Australian companies. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 164, 541-547.
- Aydın, O., Yanık, S., ve Akdoğan, N. (2017). Analysis of disclosures about risk management and risk measures within the annual reports of manufacturing companies listed on Borsa İstanbul 100 index. *Muhasebe ve Bilim Dünyası*, 19(4), 1018-1033.
- Bourib, I., ve Boudiab M. (2021). The impact of risk management committee characteristics on firm performance: evidence from non-financial listed firm son Malaysia stock market. *Journal of Finance, Investment, and Sustainable Development*, 6(2), 494-513.
- Chatterjee, D., ve Bose, S. K. (2007). Corporate governance, risk management and internal audit: a case study. *Management and Labour Studies*, 32(4), 515-521.
- Chukwujekwu O. A, Theresa O. N., ve Vincent O. P. (2020). Risk management committee attributes and financial performance: empirical evidence from listed Nigeria banks. *Journal of Accounting, Business and Social Sciences*, 3(3), 106-115.
- Dickinson, G. (2001). Enterprise risk management: its origins and conceptual. *The Geneva Papers on Risk and Insurance*, 26(3), 360-366.
- Elamer, A.A. ve Benyazid, I. (2018). The impact of risk committee on financial performance of UK financial institutions. *International Journal of Accounting and Finance*, Forthcoming, 1-30.
- Erdoğan S., ve Coşkun Erdoğan D. (2017). The effect of corporate governance scores on firms' financial performance: evidence on BIST100 index. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2, 33-44.
- Fali, I. M., Philomena O. N, Ibrahim Y., ve Amos, J. (2020). Risk management committee size, independence, expertise, and financial performance of listed insurance firms in Nigeria. *International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS)*, 4(5), 313- 319.
- Florio, C. ve Leoni, G. (2017). Enterprise risk management and firm performance: The Italian case. *The British Accounting Review*, 49, 56-74.
- Gacar, A. (2017). İşletmelerde kurumsal risk yönetimi kapsamında riskin erken saptanması ve yönetimi komiteleri: Borsa İstanbul'da nitel bir araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 52, 123-133.
- González, L.O., Santomil, P.D.ve Herrera, A.T. (2020). The effect of enterprise risk management on the risk and the performance of Spanish listed companies. *European Research on Management and Business Economics*, 26, 111-120.
- Gordon, L.A., Loeb M.P. ve Tseng, C. (2009). Enterprise risk management and firm performance: A contingency perspective. *Journal of Accounting and Public Policy*, 28(4), 301-327.
- Jia, J. ve Bradbury, M.E. (2020). Complying with best practice risk management committee guidance and performance. *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, 16(10022), 1-12.
- Jia, J. ve Li, Z. (2022). Risk management committees and readability of risk management disclosure. *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, 1-15.

- Kakanda, M. M., Salim, B., ve A/P Chandren, S. (2018). Risk management committee characteristics and market performance: empirical evidence from listed financial service firms in Nigeria. *International Journal of Management and Applied Science*, 4(2), 6-10.
- Kallamu B.S. (2015). Risk management committee attributes and firm performance. *International Finance and Banking*, 2(2), 1-24.
- Kıral, H. (2018). Kurumsal risk yönetiminin riskleri. *Denetim*, 8(18), 5-14.
- Köse, T. ve Ağdeniz, Ş. (2019). The role of management accounting in risk management. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ağustos Özel Sayı, 509-526.
- Malik, M. F., Nowland, J., ve Buckby, S. (2021). Voluntary adoption of board risk committees and financial constraints risk. *International Review of Financial Analysis*, 73, 1-17.
- Malik, M. F., Zaman M., ve Buckby S. (2020). Enterprise risk management and firm performance: role of the risk committee. *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, 16, 1-22.
- Önder, Ş., ve Ergin, H. (2012). Determiners of enterprise risk management applications in Turkey: an empirical study with logistic regression model on the companies included in ISE (Istanbul Stock Exchange). *Business and Economic Horizons*, 7(1), 19-26.
- Özer, M.A. ve Erdem, E. (2022). Kurumsal risk yönetimi: sorumlular ve başarı kriterleri üzerinden bir değerlendirme. *Denetim*, 13(25), 58-76.
- Tahir, I.M. ve Razali, A.R. (2011). The relationship between enterprise risk management (ERM) and firm value: evidence from Malaysian public listed companies. *International Journal of Economics and Management Sciences*, 1(2), 32-41.
- Tao, N.B. ve Hutchinson, M. (2013). Corporate governance and risk management: The role of risk management and compensation committees. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 9, 83-99.
- Villiers, C. De, Jia, J. ve Li, Z. (2022). Are boards' risk management committees associated with firms' environmental performance? *The British Accounting Review*, 54(101066), 1-21
- Zemzem, A., ve Kacem, O. (2014). Risk management, board characteristics and performance in the Tunisian lending institutions. *International Journal of Finance & Banking Studies*, 3(1), 186-200.

Extended Abstract

Aim and Scope

It is expected that the correct establishment and use of risk management boards will contribute to the prevention of failures in financial performance by foreseeing them. In this direction, the research aims to reveal the effect of risk management characteristics of companies traded in the BIST100 index on financial performance. It is expected that the results of the research conducted for this purpose will contribute to the studies on risk management and firm performance, especially in Turkey.

Methods

For the research, panel data analysis, which considers both the time dimension and the cross-sectional dimension, was used for the models and hypotheses created to determine the effects of risk management committee characteristics on firm performance. Hausman test was used to interpret the best choice between fixed and random effects models.

In the research, the data of forty-eight companies traded in Borsa Istanbul and included in the BIST100 index in 2021 are used. Data While creating the data set, companies that have been trading continuously since 2014 and whose data about the risk management committee can be accessed were considered. et for the years 2014–2021 was created by applying the judgmental sampling technique in the sample selection. Firms, holdings, and financial institutions whose data could not be accessed were excluded from the analysis. As a result, a sample was created with forty-eight companies that did not have missing data on the variables related to the risk management committee related to the model.

For the findings of the research, first descriptive statistics of the variables were examined. In the research, Skewness and Kurtosis tests were used to determine the normality distribution. Correlation and multicollinearity tests of the variables were performed. For the established regression model, the Breusch–Pagan test, F test, and Hausman test were performed to determine which panel data regression method would be used for estimation. The results of the F-statistics and Breusch-

Pagan tests show that it is necessary to choose between fixed and random effects models and to apply the Hausman test for this. The results of the Hausman test, which is used to choose between fixed and random effects models, show that the predictions of the random effects model are more significant.

Findings

In the research, the effect of risk management characteristics of companies traded in the BIST100 index on financial performance has been examined. The findings of the panel data analysis conducted to determine the relationship between risk management committee characteristics and financial performance are as follows.

For the findings of the research, first descriptive statistics of the variables were examined. Accordingly, it is seen that the companies included in the BIST 100 index have a 6% return on assets. Therefore, it can be accepted that companies with a return on assets of below 6% perform poorly. It is seen that the average number of risk committee members of the companies included in the sample is approximately 3 (the RMCS average is 2.416667), the minimum number of members is 1, and the maximum number of committees is 5. It is seen that the members who do not have executive duties in the risk management committees are as high as 93.51302, and the members of the risk management committee are generally non-executive members. In addition, it is seen that the rate of female members in risk management committees is around 25%, while the average total number of independent members of risk management committees is around 63%. Also, it has been determined that risk management committees mean approximately 5.56 regarding the number of meetings and 5.54 regarding the number of reports presented.

To determine which panel data regression method will be used for estimation of the established regression model, the Breusch-Pagan test, F test, and Hausman test were performed. The results of the F-statistics and Breusch-Pagan tests show that it is necessary to choose between fixed and random effects models and to apply the Hausman Test for this. The results of the Hausman Test used to choose between fixed and random effects models show that the predictions of the random effects model are more meaningful.

The evaluation of the hypotheses according to the significance of the results related to the random effects model is as follows.

The AccorTheysis result shows that the risk committee size (RMCS) has a coefficient of 0.0018036 and a p-value of 0.83. This negative effect shows that the size of the risk committee doesn't have a meaningful statistical effect on the return on assets (ROA) of the companies included in the BIST100 in Turkey. In this context, the H_1 hypothesis was rejected due to the negative but not significant relationship between the size of the risk management committee (RMCS) and return on assets.

The risk management committee composition (RMCC) has a coefficient of 0.0004351 and a p-value of 0.177, with a positive but non-significant result. The H_2 hypothesis was rejected as a positive but insignificant statistical relationship was determined between the risk management committee composition (RMCC) and return on assets.

A significant correlation level of 5% was determined between the risk management committee gender distribution (RMCG) and the return on assets of the firms. The RMCG result shows that the Risk Management Committee Gender Distribution has a coefficient of 0.0230258 and a p-value of 0.016. For this result, the H_3 hypothesis was accepted.

The risk management committee shows a significant relationship at the 10% level between the independent member ratio (RMIM) and return on assets. The ratio of risk management committee independent members has a coefficient of 0.0334578 and a p-value of 0.090. hypothesis was accepted because it indicates that it has a positive effect on the return on assets.

H_5 hypothesis was rejected because a positive but insignificant relationship was determined between the number of risk management committee meetings (RMMN) and return on assets.

The number of risk management committee reports (RMRN), a coefficient of 0.0018661, and a p-value of 0.531 reveal a positive but non-significant result. H_6 hypothesis was rejected because a positive but insignificant relationship was determined between the number of risk management committee reports (RMRN) and the return on assets of the companies included in BIST100.

Conclusion

The results of this research, conducted to determine the relationship between the characteristics of the risk management committee and the return on assets of the companies, show that the participation of female members and independent members in the risk management committee makes a more accurate contribution to the performance of the company. Among the six variables used as the characteristics of the risk management committee within the scope of the research, it is revealed that only the gender distribution of the risk committee and the ratio of the independent members of the risk

management committee are effective in terms of return on assets. The risk management committee's gender distribution of 0.0230258 and the risk management committee's independent member ratio of 0.0334578 positively affect the return on assets. Since female members are more devoted, determined, and hardworking in business life, having female members in risk management committees contributes positively to both committee work and financial performance results (Chukwujekwu et al., 2020; Zemzem and Kacem, 2014). For this reason, our results show that the gender distribution to be created with the participation of female members in risk management committees is important. In addition, a more corporate risk control can be realized with a strong management committee and the inclusion of experts, academics, or independent members from outside the management, which is an important factor in increasing corporate efficiency (Fali et al., 2020). In this context, it can be stated that the high number of independent members of the risk management committee is an important factor in terms of financial performance.

The research examines the size of the risk committee, the composition of the risk committee, and the gender diversity of the risk committee, from the characteristics of the risk management committee used in similar subjects, which are also included in the literature studies. In addition, unlike in other studies, the ratio of independent members of the risk committee and the number of meetings and reports of the risk committee are also included in the model. The significant effect determined between gender diversity and financial performance in the risk committee reveals results consistent with literature studies. In addition, a significant relationship was determined between the proportion of independent members in the committee and financial performance. However, a significant level of relationship could not be determined regarding the size and composition of the risk management committees, the number of meetings and the number of reports submitted to the board of directors. It has been determined that the size of the risk management committees, the ratio of non-executive members in the committee, the number of meetings held, or the number of reports submitted to the board of directors regarding their work does not have a significant effect.

It is seen that it is important to manage risks more effectively than the size of risk management committees and the number of meetings or decisions. It is determined that the establishment of a risk management committee capable of making independent decisions more effectively and expertly is a priority. Rather than establishing a risk management board that meets frequently or has more members, it is important to establish a risk management team that can see the risks promptly and take the necessary measures correctly. The results support the existence of an effective risk management committee with female or independent members who have the responsibility to exhibit the right risk-taking behaviors instead of the existence, size, meeting, and reporting frequency of the risk committee.

In terms of company performance, it is recommended that company management tend to establish a team with high future foresight, the ability to act independently from management, take their job more seriously and identify risks beforehand rather than forming a larger risk committee or forming a risk management team for frequent meetings and reporting. It is expected that the research will contribute to future studies in terms of establishing risk management and risk management committees and revealing the importance of information users. It is thought that the subject can be improved in the sectors where risk management is critical and additional variables.